

اولویت بندی ابعاد آمادگی در چرخه مدیریت سوانح طبیعی شهر کرمان در برابر زلزله

محبوبه نوری^{۱*}، محمدرضا رضایی^۲،

۱- کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه یزد، mahbob.nori70@gmail.com

۲- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه یزد، Rezaei58@gmail.com

چکیده

امروزه دنیا شاهد رشد جهانی در زمینه شدت و تکرارپذیری سوانح طبیعی است که وقوع سانحه‌ای مثل زلزله تا حد زیادی هزینه بر و جلوگیری از آن دشوار است. به طوری که عدم آمادگی کافی در نواحی شهری بزرگ، احتمال زلزله‌های مرگبار و فاجعه آمیز را افزایش می‌دهد. هدف از این پژوهش بررسی وضعیت آمادگی خانوارهای شهر کرمان و تعیین میزان اهمیت هر یک از ابعاد آمادگی در برابر زلزله است. این پژوهش از نظر روش، توصیفی-تحلیلی و از نوع پیمایشی است. داده‌های مورد نیاز با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، بررسی‌های میدانی و به کمک ابزار پرسشنامه در سطح خانوار گردآوری شده‌است. بدین ترتیب که جامعه آماری ۱۴۱۸۶۷ خانوار ساکن شهر کرمان است که حجم نمونه طبق فرمول کوکران معادل ۳۵۰ خانوار برآورد شده‌است. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای متناسب با حجم نمونه است. نهایتاً پس از گردآوری داده‌ها، تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و انجام آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی صورت گرفته‌است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بعد فیزیکی - کالبدی آمادگی با کسب میانگین رتبه ۳/۹۹ با اهمیت‌ترین بعد آمادگی است لذا برنامه‌های آمادگی باید در این زمینه تمرکز یابد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت سوانح، ابعاد آمادگی، زلزله، شهر کرمان

۱- مقدمه

جهان در حال تبدیل شدن به مکان‌های شهری است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۵ بیش از ۶۵ درصد مردم دنیا در شهرها زندگی می‌کنند [۱]. به عبارتی روند رو به رشد و فزاینده شهرنشینی و جمعیت شهری به عنوان ظرفیتی برای خسارت-های زیاد به هنگام بروز سوانح طبیعی است [۲] که مناطق شهری به دلیل تمرکز و گسترش روزافزون و بی‌رویه جمعیت و مجاورت اکثر مراکز تجاری و صنعتی، این ویژگی را دارند که متحمل خسارات سنگینی شوند [۳].

سوانح طبیعی فرآیندهایی پویا و غیرمنطقی هستند که منجر به بلایای دیگری نیز می‌شوند و امکان پیش‌بینی آنها بسیار دشوار است و چالشی اساسی در جهت نیل به توسعه پایدار جوامع انسانی به شمار می‌رود [۴] که شناسایی مراحل ارایه پاسخ به آن‌ها اهمیت زیادی دارد و توجه به تقویت و ارتقای آن در سطوح مختلف ضروری است. بنابراین به استراتژی‌های مدیریت سوانح طبیعی کارآمد نیاز است تا در جهت کاهش آسیب‌پذیری در سطوح محلی (حتی منطقه‌ای و ملی) در رابطه با کاهش سوانح طبیعی حرکت کند که از طریق اجرای روش‌های بسیار مؤثر پیشگیری و اقدامات آمادگی و یکپارچگی مدیریت خطر در داخل برنامه‌ریزی‌های بلندمدت توسعه صورت می‌گیرد [۵]. مدیریت سوانح در واقع پیشگیری، برنامه‌ریزی و ارزیابی برای